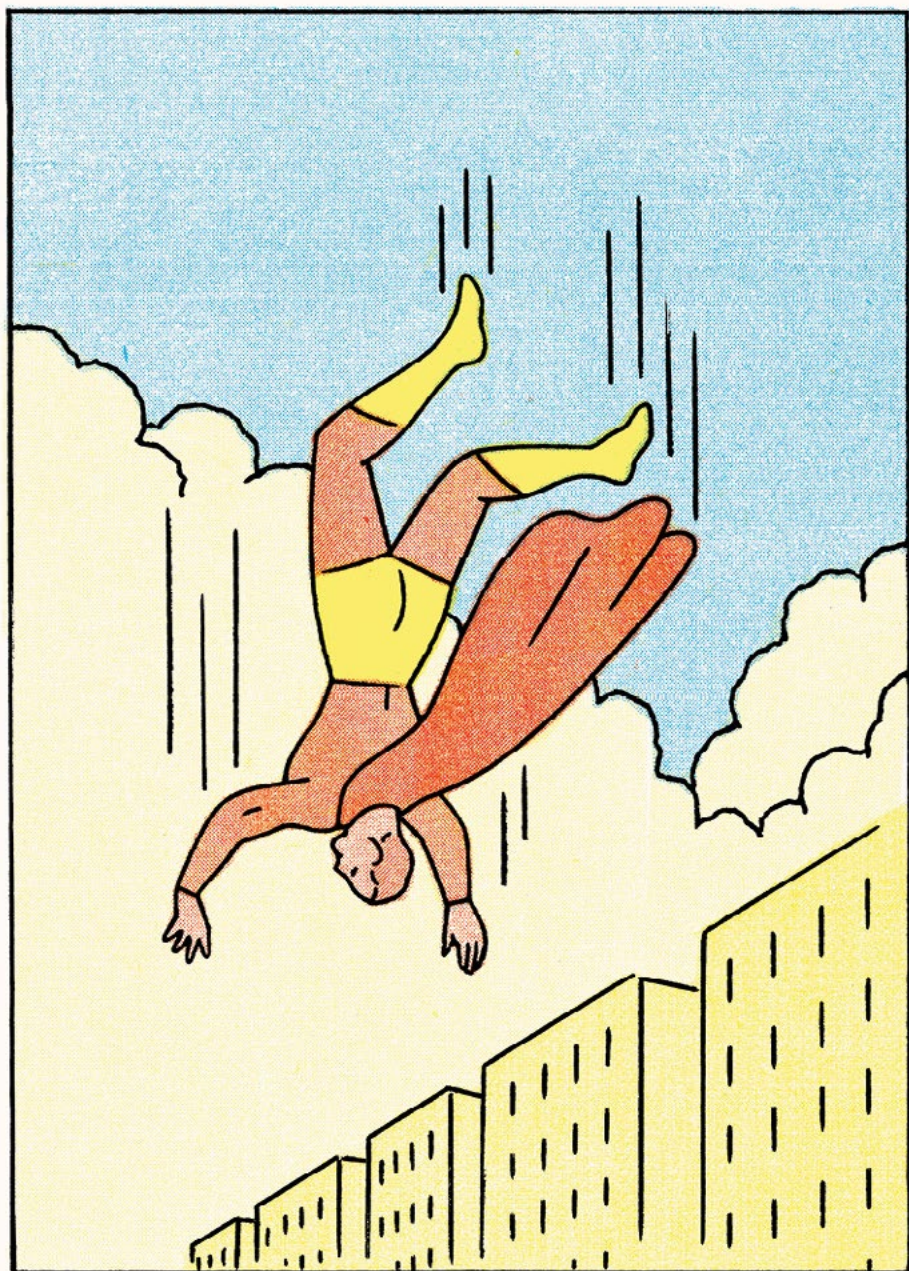

CHODINKOVÉ

Michal Skalník

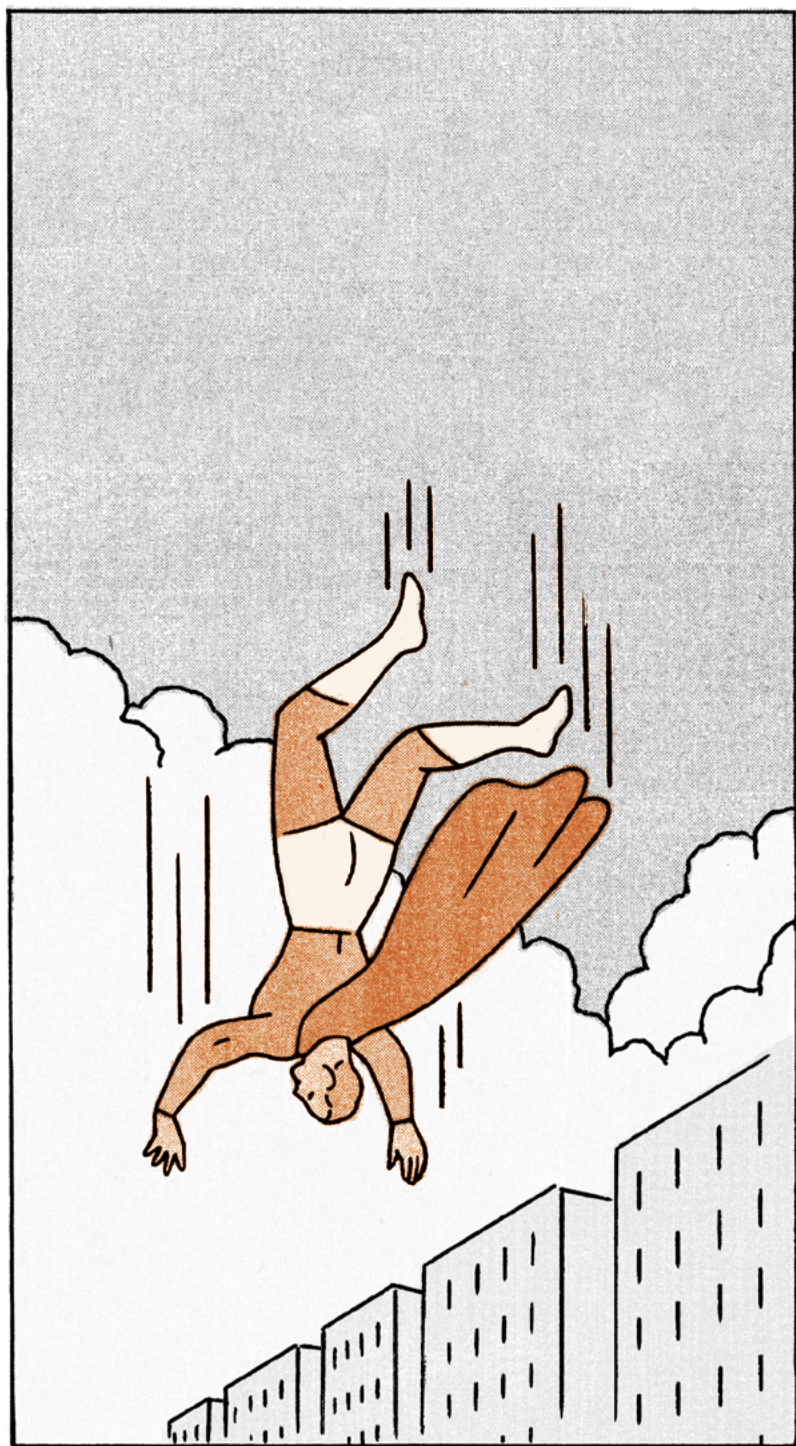
Host

Chudinkové

CHODINKOVÉ

Michal Skalník

Brno 2024

Přeložil

Libor Dvořák

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice
2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

© Michal Skalník, 2024

Cover illustration © Alain Pilon

Translation © Libor Dvořák, 2024

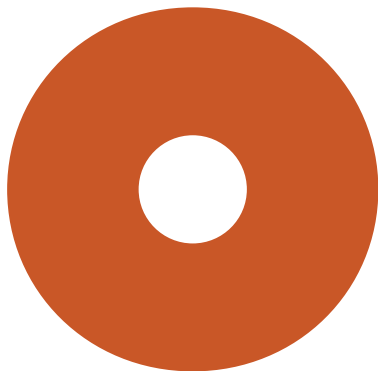
Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2024
(elektronické vydání)

ISBN 978–80–275–2365–8 (PDF)

ISBN 978–80–275–2366–5 (ePUB)

ISBN 978–80–275–2367–2 (MobiPocket)

*„Nechť rostou koule jako květ všem chlapům planety
a my pak celému světu nabídneme kultivovanou sílu
našich koulí, která už nebude destruovat, ale tvořit...
a proč ne rovnou zázraky... Amen.“*
(zpráva od přítele)

Kyvadlo

Když se člověk ocitne ve sračkách, tak se toho nedokáže zbavit, pořád se k tomu vrací, v dvoutaktu, který mění svůj rytmus a délky, když jedna tam vždy znamená druhou zpět, myšlenky fungují jako kyvadlo, a když jedna vyběhne nahoru a já si v předsíni našeho bytu řeknu, „tak, a teď seběhnu dolů a v obchodě nakoupím všechno to krásné, o čem vím, že to moje rodina potřebuje k večeři, všechno, co je nezbytné k tomu, aby všichni kolem stolu byli šťastní“, tak to vůbec nezní špatně, řekl bych, že to zní dokonce jako hezký život, ale jakmile se u dveří začnu obouvat, tak se to kyvadlo vrací zpátky, a jak mi prosvítí hlavou, hned si připomínám, že tak jako tak vězím ve sračkách, i když si teď dejme tomu vyběhnu kousek na ulici a chvilku se ověšený nákupními taškami provětrám, nakonec se stejně budu muset vrátit do sraček, protože v těch sračkách jednoduše dlím, je to stav mé mysli, tam jsem doma, a jakmile se postavím, tak se to kyvadlo zase vrátí zpátky a já pěkně otevřu dveře a mříž a vyjdu na pavlač a mám tašku a peněženku, jsem připravený a moje hlava mě krásně pouští vpřed a říkám si, že už je fakt pozdě, že jsem si ani nevšiml, že už je skoro tma, a pohlédnu nahoru a na střeše opět sedí celý zástup holubů a hážou po mně nervózním očkem, a tak se raději protáhnu při zdi a otevírám další mříž toho superzabezpečeného baráku, co se pomalu rozpadá, a jakmile

procházím dveřmi ke schodišti, kyvadlo se znovu vrací zpátky, a sotva se mříž za mnou zabouchne, znovu si řeknu, že tohle není život, ale jednoduše cosi, co nezvládám, něco, co je nad mé síly, něco, s čím prohrávám, něco, co ze sebe nedokážu setřást, a i kdybych od všeho utekl a obletěl půl zeměkoule a někde daleko se jako malá vzdálená neviditelná tečka posadil do baru, tak bych se rozhlédl a oni by tam byli se mnou, celá moje rodina, žena a tři děti, čtyři tečky by se na mě usmívaly a byly by stále se mnou, to by se určitě stalo, a jak si to říkám, tak otevírám ty černé stoleté venkovní dveře, kyvadlo mě znovu vystrčí na večerní náměstí a já ho hned vidím, ten skutečně nádherný letní večer, dívám se na ty krásné lidi a říkám si, že léto tady u Dunaje je středozeemské, jihoslovanské, že ti malí říční raci, co létají vzduchem, tyto mé myšlenky nadšeně podepisují a že lidé, co kolem mě kloužou městem, jsou tak impozantní, že bych je všechny do jednoho tesal do mramoru jako malé bohy z panteonu večerních procházek, ale na to teď není čas, teď musím do billy na nábřeží, kde se kupodivu stále ještě držím vzhůru a nakládám do košíku věci na pozdní letní večeri a stisknu v ruce mozzarellu, to malé italské vemeno, hrdlo vína mi vklouzne mezi prsty jako chladná svíce a těstoviny vybírám ty nejdražší, na kterých je všechno v italštině a které působí opravdu autenticky, cítím se při tomto nákupu skutečně uvolněně, jako by ten nákup byl jakýsi tajný rituál lidí, kteří proflámují celou noc, jako bychom tady u pokladny číslo tři všichni věděli, že nikdo z nás nejde se všemi těmi sýry a těstovinami domů, že všichni půjdeme s nákupními taškami rovnou do klubů, že jsme prostě nákupní rebelové, že jsme otcové a manželé, že jsme babičky

a vnučky, co se mezi všemi těmi sýry a uzeninami v obchodě vždy utrhnou ze řetězu a domů se vrátí až k ránu, a stejně jako se tam takto opouštím a vytahuji kyvadlo co nejvíc vzhůru, takže se ke mně vůbec nevrací, procházím bez jakýchkoli komplikací uličkou kolem pokladny, a když už postupuji směrem k východu, pokladní za mnou křikne: „A co takhle zaplatit?!“, zavolá mě zpátky a žasne nad tím, co jsem to provedl, kdežto já krčím rameny, hlas mi přeskakuje a najednou nevím, jak reagovat, a tak platím, samozřejmě platím a omlouvám se, ovšem pak se snažím vzdorovat, ani nevím proč, ale vzdoruji, říkám jí: „Křičet byste na mě snad nemusela!“ a pokladní se na mě podívá, nic neříká a já mám pocit, že do mě vidí, že vidí toho, kým opravdu jsem, že vidí, v jakých se topím sračkách, že se mi v palici kolébají dva světy, svět lítosti a svět vzdoru, a že můj vzdor „křičet byste na mě snad nemusela“ je tak zbytečný, tak dětinský, že jí nestojí za jediné slovo, ale pak to naštěstí všechno uzavře, propouští mě a soustředí se na dalšího chudinku, který to o pátečním večeru taky zkouší v potravinách, ale to já se již kvapně hrnu k východu, abych už byl konečně pryč, což se mi skoro podaří, nebýt toho, že u východu jako na potvoru pípnu, pípnu, až mě píchne u srdce, ale nezastavím, nezastavím a utíkám po schodech dolů na ulici a tvářím se, že mě se ten zvláštní ostrý zvuk netýká, snažím se pokračovat v chůzi, jenže sotva učiním další dva kroky, znovu ke mně dolehne řev, tentokrát mužský hysterický řev: „Okamžitě se vrať, pípnul jsi, tak se vrať!“ — a já se skutečně otáčím, otáčím se nikoli z poslušnosti, nýbrž ze zvědavosti, protože chci vědět, kterému božstvu tady čelím, a když ve dveřích zahlédnu malou obtloustlou postavu, která čenichá ve vzduchu

jako lovecký pes a vypíná hruď, tak si řeknu, že tohoto dám — a rozběhnu se. Můj běh je však příliš rychlý na to, abych působil nenápadně, utíkám skutečně rychle, předkláním se do sprintu, lidé se za mnou otáčejí a já si říkám, že je opravdu těžké sprintovat večerní ulicí nenápadně, ovšem že se to musím naučit, protože tohle rychlé proklouzávání prostorem se mi v životě určitě bude hodit, ale teď se jednoduše neohlížím, běžím a neotáčím se, jen špicuju uši, protože vím, jak běhají obtloustlé postavy, sám jsem taky obtloustlá postava, a tak jen poslouchám, přeběhnu tramvajové koleje před národním divadlem, běžím pod stromy a mezi lidmi, kteří se dokonce rozestupují a tu a tam se i lekají, znejišťuje je ta moje žlutá billataška, která je okamžitě podezřelá, celá se třese a já ji příliš svírám, svírám ji jako lup, jako kořist, ale neslyším ho, neslyším žádné funění ani dusot obtloustlé postavy za zády, a tak na chvíli zvolním, ovšem stále běžím a za vysokou školou výtvarných umění vyberu dva rohy a pak mě to napadne: už z dálky vidím ten strom a vedle něj dva oblouky schodů, po nich vyjdu nahoru a jako člověk prahnoucí po Bohu zůstanu stát až před dómem a teprve pak se otočím a s výrazem nepokořené hrdosti se ohlédnu na ulici pod sebou a nikoho nevidím, setrásl jsem ho, neví, kde jsem, anebo z té prodejny ani nevyběhl, možná zakopl — kdoví. Kácím se na horlivou vírou prošlapané schody a oddechuju jako po hodině tělocviku — a jakmile pomyslím na tělocvik, hlavou mi hned prosvítí mé pendolo a já okamžitě znovu zafuním, ovšem ne kvůli běhu, ale nad tím, že už nemůžu dál, že jsem do života měl dobře našlápnuto, že jsem vystudoval prestižní kombinaci tělocvik—italština, ráno jsem si na fildě četl v Danteho

Božské komedii a po obědě vzdělával své tělo, přehupoval se přes hrazdu, plaval v bazénu motýlka a nestačil na studium s dechem, ale pak jsem získal místo tělocvikáře na gymplu a byl tam velmi oblíbený kvůli italským pově-
lům určeným studentstvu: Andiamo, ragazzi! — a život byl krásný. Jenže pak šlo všechno do sraček, protože jsem se zakoukal do té nádherné baby, viděl jsem ji stát u po-
kladen, pak ji pronásledoval po městě, nedokázal ji oslovit a poté jsem za ní nastoupil do tramvaje, až jsem už sám sobě připadal podezřelý, a tak jsem ji oslovil a obvinil ji z toho, co to se mnou vyvádí, že já musím domů, a ne pronásledovat po městě cizí ženskou, že mě zasáhla napl-
no, jak vůbec může být tak neodolatelná a ať toho oka-
mžitě nechá — a z tohoto děvčete, které se na mě v té tramvaji tak bezbranně usmívalo (to jsem v onom prvním okamžiku skutečně nedohlédl až do důsledku), se stala moje žena a matka mých tří dětí. Nad hlavou se mi znovu třepotá hejno holubů a mně se sevře hrdlo, protože tito poslové míru na mě poslední dobou po městě pořádají učiněné hony, a tak se radši přitisknu ke zdi a dívám se na hloučky lidí sedících v kavárnách pod dómem a říkám si, že si tu ještě chvilku posedím, že v tomhle mém úto-
čišti je opravdu příjemné a že moje rodina to ještě chvilku vydrží, můžou ještě chvilku žvýkat suchý chléb jako naši předci a představovat si Itálii, kterou nesu v billatašce domů, že to prostě zvládnou, ale co když to nezvládnou já — myslí vůbec oni na mě?! Co když mě jednou pendo-
lo, které mnou každou chvíli prosvítí, z mého života vy-
kopne ven? Bojí se o mě aspoň? Počítají s možností, že když vytahuji paty z domu, loučím se před odchodem na nákup a říkám jim, že jsem hned zpátky, tak se už taky

nikdy nemusím vrátit? Že jsem člověk, co si neustále pohrává s představou náhlé životní změny, a že jsem schopný začít nový život s jednou žlutou billataškou v ruce, že bych se teď s tou žlutou billataškou hrdě vydal na autobusové nádraží, koupil si lístek do Říma a posadil se v autobusu do zeleného šera mezi ospalé dělníky a migranty, vytáhl bych z tašky svou mozzarellu a víno a už bychom jeli, valili se po dálnici a nechávali si zdát o lepším světě, jenže to mou rodinu ani nenapadne, že by se něco takového mohlo se mnou stát a že k tomu přísně vzato vůbec nemám tak daleko. Možná je to však moje chyba, protože o svém stavu nepodávám své ženě dosti jasné zprávy, neví, co se se mnou děje, myslí si, že mě moje kariéra tělocvikáře nebavila, že jsem si tam nemohl pořádně vydělat, že máme vysoký životní standard, a taky si myslí, že teď jsem na rodičovské dovolené spokojený, a pokud snad ne přímo spokojený, tak přinejmenším smířený s tím, že jsem se čtyři roky plácal doma s našimi třemi dětmi, jež má žena vždy vrhla tak, aby to sedlo do jejího pracovního kalendáře, v létě se mnou vždy horlivě souložila — tlačila mé unavené tělo do sebe, když jsem na ni padal vyčerpáním, aby se naše první, druhé i třetí dítě rodily vždy na jaře, abychom pak měli společné léto a aby ona byla vždy na podzim zpět v práci, mohla finančně uzavřít rok a po ní abych mohl přebrat štafetu já. Mysl mi znovu osvěží kyvadlo a já při pohledu na hlouček děvčat, která jdou ulicí, objímají se a zpívají, při pohledu na jejich trestní výpravu městem, při níž se litují všichni muži, kteří už nemůžou anebo se bojí a chtějí si ze zoufalství prokousat žíly, já při pohledu na ně dávám za pravdu své ženě a hned si říkám: no a co, tak byla prostě rychlejší, věděla, co chce, měla své

momentum a já pendulum — to já nevěděl, co si počít, když jsem čelil té epochální proměně, té otázce, kterou mi kladla doba a kterou mi pak v noci položila ona sama: zůstaneš doma s dětmi ty? To já se zachoval jako připitomělý experimentátor s vlastním osudem, já se nechal přemluvit, to já si řekl, proč ne, to já propadl sebeklamu, když jsem se nepovažoval za člověka ambiciózního a dravého, když jsem si myslel, že svou kariéru a svou svobodu můžu jen tak odsunout stranou, jenže to jsem se mýlil a všechny ty šunky, školky, plenky a hry, všechno to, čemu se říká péče o své nejbližší, nejvyšší forma života na zemi, to všechno mi jednoduše podrazilo nohy a zbavilo mě sebevědomí, nedokážu jen sloužit. A jak mě to zvedne z těch středověkých schodů, vleču se dolů kolem stromu až na ulici, říkám si, že je nejvyšší čas jít spát, procházím okolo dalšího hloučku děvčat, další trestní výpravy, která mé kyvadlo opět pozvedne vzhůru, a říkám si, že ty holky jsou božské a že jim v životě přeji jen to nejlepší a ať se jim daří, docela jako nějaký táta, a zhrozím se, jak mě to mohlo napadnout, přát jim něco do života, třeba aby byly šťastné; jak to, že nemyslím na to, jak je všechny dostat do postele, až usne moje rodina, otevřít jim dveře a mříž, aby vklouzly dovnitř, v obýváku si mi lehly k nohám a ucházely se o mě, ale moje kyvadlo odpovídá místo mě, protože proletí celou mou situací, skrz to, že čtyři roky doma pro mě nebyly posilou, že můj kvítek mi zvadl, zato pupek narostl, že mám o dost méně vlasů a pouličních reflexů a že z mého studijního oboru italština—tělocvik mi zbylo už jen luštění italských nápisů na těstovinách. Nakonec se mi přece jen podaří vyplavat z té hlavní tepny večerních procházek, zabočím za jeden roh a pak za druhý a už jsem

na náměstí, kde to znám, kde bydlím a kde se můžu hned v prvním průchodu konečně ztratit. Stoupám po schodech i se svou billataškou, která je konečně klidná a poslušně visí, nebouchá mě zbytečně do nohou, ale stoupá se mnou ke mříži, kterou hned otevírám, a jakmile za mnou takhle pavlačová mříž praskne, všichni holubi na římse se polekají, vystřelí do tmy a letí do kuželů světla, které osvětlují dóm, a já se konečně nemusím bát a bez obav našlapuji k mříži našeho bytu, kterou hned otevřu a potom zůstanu stát přede dveřmi a kyvadlo, které mě před hodinou postrčilo ven, teď bouchne mým čelem do prosklených dveří a já si řeknu, že vezím ve stále stejných sračkách, jako když jsem odcházel na nákup, že teď mě čeká večere a koupání a plínky a moje z práce unavená manželka, která bude chtít co nejdřív jít spát — a tak se zhluboka nadechnu a vstoupím dovnitř, a když si za malou chvíli zouvám boty, už vím, že mě zaslechli, slyším, jak ke mně směřují jejich drobné krůčky, jak klapou po podlaze, jak se ke mně šine moje malá družina, moje lásky — a kyvadlo opět vystřelí vzhůru a já je s pocitem skutečného životního štěstí všechny obejmu.

Václav hledá pravdu, Tereza hledá Václava

Až toho na vás ve městě bude moc, zkuste si trochu odpočinout: posadte se na hlavním nádraží do příměstského vlaku a svezte se jím dvacet minut na jih podél Vltavy. Vystupte (určitě se vám tam bude už na první pohled líbit) v malé obci u řeky s nádražím vyzdobeným muškáty a vydejte se kolem náměstí nahoru do kopce až k lesu, najdete tam dvoupatrový dům s garáží a velkou zahradou — přesně třetí od konce. Nespěchejte, opřete se v poklidu o plot, a když budete mít štěstí a v prvním patře budou za letního podvečera všechna okna otevřená, chvílku počkejte a poslouchajte.

Slyšíte to rázné opakované bouchání?

To je Tereza.

Se svým Václavem si čím dál víc neví rady. Její muž se noří čím dál tím hlouběji do svého doktorandského studia, o němž je přesvědčená, že ho nikdy nedokončí, že nikdy skutečně učit či bádat nebude a že je to jen záminka, aby mohl dál zůstat mimo svět rodinných povinností a věnovat se svému velemyšlení, jak Václav své intelektuální zahálce říká. Do školy na žádné konzultace nechodí, žádné kurzy nevede a se svou katedrou, sídlící navíc na dosti vzdáleném maloměstě, komunikuje výhradně mailem.

Někdy ji napadá, zda se Václav tomu doktorandskému studiu opravdu ještě věnuje, zda se jen nepřetvařuje: nikdy ho nevidí nic psát, vždy si jen čte, popřípadě nahlas předčítá, v ruce vždy svírá některou ze svých knih, jež nepouští z rukou ani při obědě, klade je vedle talíře k obědu a otevírá je i ve vlaku nebo na procházce, ovšem na konci měsíce vždy jako zázrakem na rodinný účet přijde těch pár tisícovek, co Václav za své studium dostává.

A teď taky. Před půlhodinou Terezu informoval, že si jen odběhne na záchod, a ještě pořád odtamtud nevylezl.

„Černoušky jsi přece byl odložit před dvěma hodinami — a už zase jsi tam zavřenej!“ křičí na něj Tereza skrz staré umakartové dveře a znovu do nich plácne dlaní.

Václav pohledem zkontroluje klíč v zámku, s pocitem neodvratného odhalení pohlédne do svého telefonu, kde má uloženo sedmdesát odkazů na rozsáhlé filozofické texty, a ani nepípne. Zrovna když vychutnával tu báječnou myšlenku starých stoiků, že moudrý muž je ten, kdo ví, co je zač, proč dělá to, co dělá, a říká to, co říká, muž, který si je dokonale vědom sebe sama a svého místa ve světě, právě v tomto nádherném okamžiku, kdy sám sebe projektoval do této starobylé úvahy, na něj už zase musí naléhat Tereza.

„Tak slyšíš mě?!“ vykřikne Tereza ještě jednou, a když se její muž neozve, bouchne do dveří tak silně, až se otřesou v pantech.

Václav se konečně odhodlá a zpoza zamčených záchodových dveří, jež ho od Terezy bezpečně oddělují, se ozve jeho přiškrcený šepavý hlas:

„Lásko, já jsem pořád ještě tady... Promiň, že mi to dnes trvá o něco déle, ale už jdu, opravdu jdu...“

Jenže Tereza se nedá, protože jeho zdušenému vysvětlení vůbec nevěří, a skrz uzavřené umakartové dveře na něj křičí:

„Žádný takový! Ty jsi na tom záchodě schovanej, aby ses nemusel starat o malýho a pomáhat mi s večerí, tak je to s tebou! A vylez, nebo vyhodím pojistky a budeš tam potmě!“

Václav nastraží uši, a když zaslechne vzdalující se Tereziny kroky, zůstane ještě chvilku nehybně sedět a kontempluje způsob, jakým se s ním jeho žena baví, i svůj úděl — že se musí vzdělávat po koutech a záchodech a že si ve vlastním bytě musí připadat jako disident. A přestože by se ze svého úkrytu nejraději nikam nevzdaloval a nejradši by se tu na záchodové míse ještě alespoň trochu připovzdělal, ještě něco si přečetl, přece jen to po pár pokusech znovu se začíst vzdá, odemkne dveře a opatrně vyjde ven.

Po chvilce se vynoří v kuchyni, zůstane stát ve dveřích, Tereza na něj pohlédne a znovu vidí, jak strašně je střapatý a rozespalý, že za chvilku jdou večeret — a on celý den dokáže působit, jako by se právě vzbudil: na sobě má svoje staré tepláky, které v noci prohlašuje za pyžamo a přes den za domácí úbor, a k tomu vybledlé tričko po jejím otci, jehož krátké rukávy mu sahají až po lokte a spodní lem mu visí až pod zadkem.

„Lásko,“ ozve se nakonec Václav a chvilku sleduje, jak Tereza na kuchyňské lince krájí cibuli, rukama si mne slzící oči, a Václav má pocit, že do těch cibulí bodá se stále větší razanci.

„Lásko, dovol mi jen jednu malou poznámku...“ spustí nakonec plaše. „Vím, že mě určitě urgentně potřebuješ,

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Chudinkové***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.